

GÖÇ / TÜRKİYE DAVASI (36590/97)

(36590/97)

Strazburg
9 Kasım 2000

USULİ İŞLEMLER

1. Davanın nedeni, bir Türk vatandaşı olan Mehmet Göç'ün ("başvuran"), 28 Nisan 1997 tarihinde, İnsan Haklarını ve Temel Hakları Korumaya Dair Sözleşme'nin ("Sözleşme") eski 25.maddesi uyarınca, Türkiye aleyhine Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na ("Komisyon") yaptığı başvurudur (başvuru no. 36590/97).

2. Yasal yardım alan başvuran İzmir'de faaliyet gösteren bir Avukat olan Sn. Güney Dinç tarafından temsil edilmektedir.Türk Hükümeti ("Hükümet") bu yargılamaya yönelik olarak Ajan tayin etmemiştir.

3. Başvuran, gözaltındayken kötü muameleye maruz kaldığını ve tazminat talebini inceleyecek adil bir yargılanmadan mahrum bırakıldığını iddia etmektedir.

4. Başvuru, Mahkeme'ye, 1 Kasım 1998 tarihinde, Sözleşme'nin 11 No'lu Protokolü yürürlüğe girdiğinde (11 No'lu Protokol'ün 5. maddesinin 2. fıkrası) gönderilmiştir.

5. Başvuru, Mahkeme'nin 4. Bölümü'ne verilmiş (İçtüzük, 52. madde, 1.fıkra) ve bu bölüm içinde davayı inceleyecek olan daire (Sözleşme'nin 27§1 Maddesi), İçtüzüğün 26§1 maddesine uygun olarak teşekkül etmiştir.

6. 14 Ekim 1999 tarihli bir kararla davaya bakan Daire başvuranın Sözleşme'nin 3. ve 6. maddeleri uyarınca yapmış olduğu şikayetleri açıklamış ve başvurunun kalan kısmını kabuledilemez bulmuştur. 6 Nisan 2000 tarihli ek bir kararla, ilgili Daire, başvuranın 3. ve 6. madde kapsamındaki şikayetini bildirmiş ve başvurunun geri kalanını kabuledilemez bulmuştur.6 Nisan 2000 tarihli bir başka kararla Mahkeme, başvuranın 3.Madde uyarınca yaptığı şikayeti kabul edilemez bulmuş; 6. Madde uyarınca yaptığı şikayeti ise esastan incelemeye karar vermiştir.

7. Davanın esaslarına ilişkin olarak sadece başvuran görüş bildirmiştir (İçtüzük 59/1). Davaya bakan Daire, taraflara danıştıktan sonra, davanın esaslarına ilişkin olarak herhangi bir duruşma yapılmasına gerek görmemiştir.

OLAYLAR

I.DAVAYA ESAS TEŞKİL EDEN OLAYLAR

8. Davaya esas teşkil eden olaylar, tarafların sunduklarından hareketle, aşağıdaki gibi özetlenebilir.

9. Başvuran olay tarihinde, İzmir 2.Vergi Mahkemesi'nde memur olarak çalışmaktadır. 18 Temmuz 1995 tarihinde İzmir Asliye Hukuk Mahkemesi bir boşanma davasına ilişkin evrakları çaldığı ve bu evraklarda tahrifat yaptığı gerekçesiyle başvuranın ismini ve iş adresini İzmir Cumhuriyet Savcılığı'na bildirmiştir.

10. 25 Temmuz 1995 tarihinde Cumhuriyet Savcılığı dosyayı Emniyet Müdürlüğüne göndermiştir.

11. 26 Temmuz 1995 günü saat 17.10'da başvuran İzmir Emniyet Müdürlüğü'nde gözaltına alınmış ve üstteki ithamlarla suçlanmıştır. Başvuran Mahkeme'nin dava dosyasıyla ilgili olaya karışmadığına ilişkin ifade vermiştir. Başvuran ailesiyle ve avukatıyla görüştürülmediğini ayrıca iki saat boyunca aşağılandığını ve kötü muameleye maruz kaldığını iddia etmektedir.

12. Başvuranın dışında iki şüpheli daha gözaltına alınarak ifadeleri alınmıştır. Söz konusu boşanma davasının taraflarından olan Adilye Bilecen'in de ifadesine başvurulmuştur.

13. 27 Temmuz 1995 tarihinde başvuran ve diğer iki şüpheliye ilişkin olarak bir soruşturma tutanağı düzenlenmiştir. Aynı gün saat 17.00'de başvuran savcının emriyle serbest bırakılmış diğer iki şüpheli ise gözaltında tutulmaya devam edilmiştir.

14. 25 Temmuz 1995 akşamında serbest bırakılmasını müteakiben başvuran İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne gitmiş ve kendisine dört günlük iş göremezlik raporu verilmiştir. Hastaneden verilen rapor başvuranın yüzdeki kıl köklerinin yanmasından kaynaklanan bir hastalıktan muzdarip olduğuna işaret edilmektedir.

15. 31 Temmuz 1995 günü Karşıyaka Cumhuriyet Savcılığı kanıt yetersizliği nedeniyle başvuran hakkında takipsizlik kararı vermiştir. Karar 19 Ağustos 1995 tarihinde başvurana tebliğ edilmiştir.

16. Savcı, 28 Ağustos 1995 tarihinde başvuranın ifadesini almıştır. Başvuran bu ifadede, kendisini yetkililere şikayet eden şahıs hakkında soruşturma başlatılması için Adalet Bakanlığına başvurduğunu belirtmiştir.

17. 29 Ağustos 1995 tarihinde Savcı, başvuranın bahsettiği şahıs hakkında takipsizlik kararı vermiştir.

18. 5 Eylül 1995 tarihinde başvuran 466 Sayılı Kanun uyarınca Karşıyaka Ağır Ceza Mahkemesinde "24 ve 27 Temmuz 1995" tarihlerinde gözaltında tutulduğu için Hazine aleyhine 200.000.000 TL tutarında tazminat davası açmıştır. Dava dilekçesinde, başvuranın avukatı, gözaltında tutulduğu sürece başvuranın işkence ve kötü muameleye maruz tutulduğunu ve ailesi ve avukatıyla görüşme hakkından mahrum bırakıldığını, ve ıdığı yaralar neticesinde başvurana dört günlük iş göremezlik raporu verildiğini belirtmiştir.

19. 14 Eylül 1995 tarihinde üç yargıçlı Karşıyaka Ağır Ceza Mahkemesi, üyelerinden birini naip hakim olarak olayı araştırarak bir rapor hazırlamak üzere atamıştır. Bu amaçla görevlendirilen hakim İzmir Cumhuriyet Başsavcılığının başvuran aleyhine yapılan suçlamalar için verdiği takipsizlik kararını teyit etmiştir. Ayrıca naip hakim başvuranın kişisel, mali ve sosyal statüsüyle ilgili bilgiler de toplamıştır. Naip hakim toplanan kanıtların raporu yazması için yeterli olduğu sonucuna varmış ve 466 Sayılı Kanunun 3. maddesi uyarınca takdir hakkını kullanarak başvurayı dinlemenin gereksiz olduğuna karar vermiştir. Savcıdan başvuranın iddialarıyla ilgili yazılı mütalaasını sunması istenmiş ve 7 Aralık 1995 tarihinde savcı, 466 sayılı Kanunun öngördüğü şekilde, mütalaasını Karşıyaka Ağır Ceza Mahkemesine sunmuştur. Savcı sözkonusu mütalaada başvuranın 25 Temmuz 1995 tarihinde gözaltına alındığına ve iddia edildiği gibi 24 Temmuz 1995'te değil 27 Temmuz 1995 tarihinde serbest bırakıldığına dikkat çekmiştir. Savcı başvurana mahkemenin takdir edeceği miktarda manevi tazminat ödenmesini tavsiye etmiştir. Bu mütalaa başvurana bildirilmemiştir.

20. Naip Hakim 7 Aralık 1995 tarihinde Karşıyaka Ağır Ceza Mahkemesine sunduğu raporda başvuranın 25-27 Temmuz 1995 tarihleri arasında iki gün süreyle gözaltında tutulduğunu ve serbest bırakılması üzerine de başvuranın, kendisine darp edildiğini gösteren bir rapor aldığını belirtmiştir. Naip hakim, başvuranın kişisel, mali ve sosyal konumu dikkate alınarak gözaltında tutulmasıyla ilgili olarak başvurana manevi tazminat ödenmesini tavsiye etmiştir.

21. 7 Aralık 1995 tarihinde Karşıyaka Ağır Ceza Mahkemesi başvuranın iki gün gözaltında tutulduğu ve tazminata hak kazandığı sonucuna varmıştır. Mahkeme sözkonusu kararında başvuranın avukatının sunduğu dilekçede belirtilen tüm şikayetleri dikkate almıştır. Başvuranın kişisel, mali ve toplumsal konumunu dikkate alan mahkeme, başvurana tazminat tutarı olarak 10,000,000 TL ve yargılama masrafları olarak da 1,500,000 TL ödenmesine hükmetmiştir.

22. Karar hem başvuranın avukatı hem de hazine kararı temyiz etmiştir. Başvuranın avukatı temyiz başvurusunda başvuranın gereksiz yere yakalanması ve gözaltında tutulması nedeniyle hükmedilen tazminat tutarının uğranılan zararı karşılamakta yetersiz olduğunu iddia etmiştir. Avukat mahkemenin tespit ettiği gözaltı tarihlerine karşı çıkmamıştır. 17 Ekim 1996 tarihinde Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı her iki tarafın temyiz başvurularının esasına ilişkin tebliğnamesini sunmuştur. Sözkonusu tebliğnamede, Başsavcı her iki tarafın da temyiz gerekçelerinin dayanaksız olduğunu ve dolayısıyla reddedilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu tebliğname başvurana tebliğ edilmemiştir.

23. 7 Kasım 1996 tarihinde Yargıtay 6. Ceza Dairesi 7 Aralık 1995 tarihli kararı onamıştır.

24. Hükümetin sunduğu bilgilere göre başvuran kendisine tazminat ödenmesi için Karşıyaka Ağır Ceza Mahkemesine hiç başvurmamıştır.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK

25. Anayasanın 19. maddesi şöyledir:

Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.

Kimse aşağıdaki haller ve kanunda öngörülen şekil ve esaslar haricinde hürriyetinden yoksun bırakılamaz:

...

Yakalanan veya tutuklanan kişi, tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre hariç en geç kırksekiz saat ve toplu olarak işlenen suçlarda en çok onbeş gün içinde hakim önüne çıkarılır...Bu süreler olağanüstü hal, sıkıyönetim ve savaş hallerinde uzatılabilir...

...

Her ne sebeple olursa olsun, hürriyeti kısıtlanan kişi, kısa sürede durumu hakkında karar verilmesini ve bu kısıtlamanın kanuna aykırılığı halinde hemen serbest bırakılmasını sağlamak amacıyla yetkili bir yargı merciine başvurma hakkına sahiptir. Bu esaslar dışında bir işleme tabi tutulan kişilerin uğradıkları zarar, kanuna göre, Devletçe ödenir.

26. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 128. maddesi uyarınca yakalanan şahıs 24 saat içinde sulh hakiminin önüne çıkarılır. Birden fazla şahıs tarafından işlenen suçlarda bu süre dört güne kadar uzatılabilir.

27. Haksız yere yakalanan ya da tutuklanan şahıslara tazminat ödenmesine ilişkin 466 Sayılı Kanununun 1. maddesi şöyledir:

1. Anayasa ve diğer kanunlarda gösterilen hal ve şartlar dışında yakalanan veya tutuklanan veyahut tutukluluklarının devamına karar verilen;

2. Yakalama veya tutuklama sebepleri ve haklarındaki iddialar kendilerine yazılı olarak hemen bildirilmeyen;

3. Yakalanıp veya tutuklanıp da kanuni süresi içinde hakim önüne çıkarılmayan;

4. Hakim önüne çıkarılmaları için kanunda belirtilen süre geçtikten sonra hakim kararı olmaksızın hürriyetlerinden yoksun kılınan;

5. Yakalanıp veya tutuklanıp da bu durumları yakınlarına hemen bildirilmeyen;

6. Kanun dairesinde yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra haklarında kovuşturma yapılmasına veya son soruşturmanın açılmasına yer olmadığına veyahut beraetlerine veya ceza verilmesine mahal olmadığına karar verilen;

7. Mahküm olup da tutuklu kaldığı süre hükümlülük süresinden fazla olan veya tutuklandıktan sonra sadece para cezasına mahküm edilen kimselerin uğrıyacakları her türlü zararlar, bu kanun hükümleri dairesinde Devletçe ödenir.

28. 466 Sayılı Kanununun 2. maddesine göre, 1 inci maddede yazılı sebeplerle zarara, uğrayanlar, kendilerine zarar veren işlemlerin yapılmasına esas olan iddialar sebebiyle haklarında açılan davalar sonunda verilen kararların kesinleştiği veya bu iddiaların mercilerince karara bağlandığı tarihten itibaren üç ay içinde, ikametgahlarının bulunduğu mahal asliye hukuk mahkemesine tazminat talebiyle başvurmalıdırlar.

Aynı kanununun 3. maddesine göre 2 nci maddede yazılı yetkili mahkeme, zarar istemine dair dilekçe üzerine, üyelerinden birisini işin incelenmesiyle görevlendirir. Görevlendirilen üye, ilk önce, istemin kanuni süre içerisinde yapılmış olup olmadığını inceler. İstem süresi içinde yapılmışsa, görevli üye, hüküm ve karar dosyasını aldirtmak, her türlü incelemeleri yapmak ve gerekiyorsa, tazminat isteminde bulunan kimseyi de dinlemek suretiyle delilleri topladıktan sonra, yazılı düşüncesini bildirmesi için evrakı Cumhuriyet Savcılığına gönderir. Mahkeme, Cumhuriyet Savcısının yazılı görüşü üzerine, duruşma yapmaksızın kararını verir. Bu karar aleyhine tebliğ tarihinden başlayarak bir hafta içinde temyiz yoluna başvurulabilir.

HUKUK

1. SÖZLEŞMENİN 6/1 HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

29. Başvuran Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın temyize ilişkin tebliğnamesinin kendisine bildirilmediği ve tazminat talebine yönelik sözlü duruşma hakkından mahrum bırakıldığı gerekçesiyle Sözleşme'nin 6 / 1 hükmünün ihlal edildiğini iddia etmektedir. Sözleşmenin 6/1 hükmü aşağıdaki gibidir:

"Herkes medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalarda.....bağımsız bir mahkeme tarafından...adil ve açık yargılanma hakkına sahiptir."

30. Davanın bu hüküm çerçevesindeki "bir medeni hakla" ilgili olduğu hususu tartışılmamaktadır. Mahkeme de aksine bir görüş benimsemek için herhangi bir sebep görmemektedir (29 Mayıs 1997 tarihli Georgiadis – Yunanistan kararı, Reports of Judgments and Decisions 1997-III, s.959, § 35; ve 24 Kasım 1997 Szücs-Avusturya kararı Reports 1997-VII, s.2480, § 37).

31. Başvuran, Başsavcının, başvuranla Hazinesinin temyiz gerekçelerine ilişkin tebliğnamesini Yargıtay'a sunduğunu iddia etmektedir. Fakat kendisine bu tebliğnamenin bir örneği gönderilmemiş dolayısıyla bunlara yanıt verme hakkından mahrum bırakılmıştır. Başvuran, iç hukuk mahkemesinin, tazminat talebini 466 sayılı Kanunun 3 (2) maddesi uyarınca yalnızca savcının yazılı mütalaasını temel alarak değerlendirdiğini ileri sürmüştür. Başvuran, iç hukukta gerek 466 Sayılı Kanun, gerek Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu (HMUK) gerekse de İdari Yargılama Usulü Kanununun (İYUK) genel hükümleri uyarınca kendisine duruşma hakkı tanınmadığını ileri sürmüştür. Kaldı ki son iki kanuna başvurulması durumunda bile kendisine tazminat verilmeyeceğini zira 466 Sayılı Kanun hükümlerinin lex specialis olarak uygulanacağını ifade etmiştir.

32. Hükümet, başvuranın, Başsavcının tebliğnamesinin kendisine bildirilmemesine ilişkin şikayetiyle ilgili herhangi bir görüş belirtmemiştir. Duruşma yapılmaması hususunda ise Hükümet, başvuranın Yargıtay'dan duruşma yapılmasını talep edebileceği halde etmediğini, zira başvuranın talebinin HMUK 438. maddenin duruşma yapılması için önşart olarak öngördüğü sınırın üstünde olduğunu dile getirmektedir. Hükümet, 466 Sayılı Kanunun kanun dışı yakalanan ya da tutuklanan şahıslar için özel tazminat yöntemi öngördüğünü belirtmektedir. Kanunun amacı tazminat taleplerinin bir gecikmeye mahal vermemek için duruşma yapılmaksızın dava dosyası üzerinden incelenerek karar verilmesini olanaklı kılmaktır. Başvuranın iddiası dayanaklı olduğu ve sözlü duruşma yapılmasında bir kamu yararı bulunmadığı için duruşma yapılmamıştır. Böylelikle başvuranın iddiası dörtbuçuk ayda sonuçlandırılabilmiştir.

33. Mahkeme, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının rolünün başvuran ve Hazine tarafından yapılan temyiz başvurularına ilişkin mütalaada bulunmak olduğunu gözlemlemektedir. Başsavcı ilk derece mahkemesi tarafından hükmedilen tazminat tutarının onanmasına ilişkin mütalaada bulunmuştur. Başsavcının mütalaası bu nedenle Yargıtay kararını etkileyici niteliktedir.

34. Mahkemeye göre, başsavcının tebliğnamesinin niteliği ve başvurana, buna cevaben yazılı görüş bildirme olanağının tanınmaması göz önünde bulundurulduğunda başvuranın çekişmeli dava hakkının ihlal edildiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu hak ilke olarak, ulusal hukuk sisteminin bağımsız bir üyesi tarafından -bu davadaki Başsavcı gibi- mahkemenin kararını etkilemek üzere toplanan kanıtlar ve sunulan mütalaalarla ilgili olarak bir hukuk ya da ceza davasının taraflarına bilgi verilmesi ve bu taraflara da görüş bildirme olanağının tanınması anlamına gelmektedir.

35. Başsavcının Hazinesinin temyiz başvurusunun reddine yönelik mütalaada bulunduğu da doğrudur. Fakat bu tarafsız yaklaşım temyiz aşamasında taraflar arasında silahların eşitliğini sağlasa da başvuranın kendisi için ilk derece mahkemesi tarafından hükmedilen tazminat tutarına yönelik itirazı sürmektedir. Bu nedenle başvuran Yargıtay önündeki başarı şansını zedeleyen her türlü mütalaadan haberdar edilme hakkına sahiptir.

Gerçekten, hakkaniyet açısından, bu tür mütalaaların bildirilmesi başvuranın iç hukuk mahkemeleri önünde sözlü duruşma hakkına sahip olmaması gerçeği karşısında daha da zorunlu olmaktadır.

36. Dolayısıyla, başvurana, Başsavcının Yargıtay'a sunduğu tebliğnamenin bildirilmemesi göz önünde bulundurulduğunda Sözleşmenin 6/1 hükmünün ihlal edildiği sonucuna ulaşılmaktadır.

37. Üstte belirtilen nedenden ötürü başvuranın adil yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucunu göz önünde bulunduran Mahkeme, başvuranın sözlü duruşma yapılmaması nedeniyle de adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikayetini ayrıca incelemeyi gerekli görmemektedir.

II. SÖZLEŞMENİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

38. Sözleşmenin 41. maddesi aşağıdaki gibidir:

"Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmecî Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder ."

A. Zarar

39. Başvuran, manevi tazminat tutarı olarak 50,000 Fransız Frangı talep etmiştir. Herhangi bir maddi tazminat talebinde ise bulunmamıştır.

40. Hükümet başvuranın talebiyle ilgili herhangi bir yorumda bulunmamıştır.

41. Mahkeme, başvuranın çekişmeli dava hakkının ihlali bakımından Sözleşme'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiğine karar vermesinin tek başına manevi tazminat için yeterli olduğunu düşünmektedir.

B. Masraflar

42. Başvuran, bu başlık altında 13,500 Fransız Frangı talep etmiştir. Başvuran, bu miktarın 10,000 Frangının avukat ücretini, geri kalanın ise diğer masrafları teşkil ettiğini öne sürmüştür.

43. Hükümet bu taleple ilgili olarak da yorumda bulunmamıştır.

44. Mahkeme başvurana Avrupa Konseyi'nden aldığı yasal yardım tutarı olan 4,100 Frank düşülerek 10,000 Frank ödenmesine karar vermiştir.

C. Temerrüt faizi

45. Mahkemenin önündeki mevcut bilgilere göre, işbu kararın benimsendiği tarihte Fransa'daki yasal faiz oranı yıllık % 2.74'tür.

BU NEDENLERLE MAHKEME OYBİRLİĞİYLE,

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın mütalaasına cevap olanağı sunulmadığından dolayı Sözleşme'nin 6/1 hükmünün ihlal edildiğine,

2. Başvuranın iç hukukta sözlü duruşma olmadığına ilişkin şikayetinin ayrı olarak incelenmesine gerek olmadığına,

3. Başvuranın hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmasının, tek başına, başvuranın uğradığı manevi zararın adil tatmini için yeterli olduğuna,

4. (a) Davalı devletin kararın kesinleştiği tarihten itibaren 3 ay içinde, miktara yansıtılabilecek KDV ve masraflarla birlikte, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden TL'sına çevrilmek üzere 10.000 Fransız Frangı'ndan yasal yardım için alınan 4100 Fransız Frangının kararın verildiği tarihteki döviz kuru üzerinden TL'sına çevrilip düşürülerek ödenmesine,

(b) üç aylık süre sonunda yapılan ödemeler için yıllık % 2.74 faiz uygulanmasına

5. başvuranın adil tatmine ilişkin geri kalan taleplerinin reddine,

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar İngilizce olarak verilmiş ve 9 Kasım 2000 tarihinde, İctüzüğün 77.maddesinin 2.ve 3. fıkraları uyarınca yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Vincent Berger Georg Ress

Sekreter Başkan

Sözleşme'nin 45/2 ve Mahkeme içtüzüğünün 74/2 hükümleri uyarınca, Sn. Türmen ve Sn. Makarczyk'in ortak mutabakat şerhleri bu karara eklenmiştir.

YARGIÇ MAKARCZKY VE TÜRMEİNİN ORTAK

MUTABAKAT ŞERHİ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının ilgili Yargıtay dairesine sunduğu tebliğnamenin başvurana bildirilmemesi nedeniyle Sözleşmenin 6/1 hükmünün ihlal edildiğine ilişkin Mahkeme kararına katılıyoruz.

Başvuranın tazminat talebiyle ilgili çekişmeli duruşma hakkından mahrum bırakıldığına ilişkin bir iddia sözkonusu olduğunda ise, aşağıda sunduğumuz sebeplerle, Mahkemenin bu şikayeti 6/1'in ihlal edilmediği sonucuna varacak şekilde incelemesini tercih ederdik.

Mahkeme içtihatları doğrultusunda, ilk ve son derece mahkemesi önündeki yargılamada 6/1 hükmü uyarınca "açık duruşma" hakkının, aksini gerektirecek istisnai şartlar olmadıkça "sözlü duruşma" yapılmasını gerektirdiği doğrudur (bkz.19 Şubat 1998 tarihli Allan Jacobsson-İsveç kararı (no.2), Reports 1998-I, s.168, §46).

Bu davada tespit edilmesi gereken tek hususun başvuranın gözaltında geçirdiği süre içerisinde uğradığı zararın miktarı olduğunu düşünüyoruz. Başvuran ne gözaltında geçirdiği sürenin uzunluğunu ne de zararın hesaplanmasında esas alınan yöntemi tartışmaktadır. Ayrıca, başvuran iç hukuk mahkemelerinin başvuranın iddialarına yönelik olarak sözlü duruşma yapmasını gerektirecek istisnai koşullar da öne sürememiştir. Belirlenmesi gereken hususların sınırlı niteliği göz önünde bulundursaydı, başvuranın davasının yazılı usulde görülmesinin uygunluğu ortaya çıkacaktı.

Gerçekten, üstte anılan Allan Jacobsson davasında Mahkeme, kararın 49. paragrafında şöyle demektedir: " (...) Mahkeme, önündeki kanıtlar ışığında, başvuranın Danıştay'a sunduğu, bina

yapma hakkının niteliği gereği sözlü duruşma gerektirdiğine ilişkin görüşlerinin hukuk ve gerçeğe yönelik sorunlar ortaya çıkardığını kabule yeterli olmadığını düşünmektedir. Aksine, Danıştay tarafından tespit edilmesi gereken sorunların sınırlı niteliği göz önünde bulundurulduğunda, sözkonusu davada ilk ve son derece mahkemesi olarak görev yapmasına karşın Danıştay, sözleşmenin 6/1 hükmü uyarınca sözlü duruşma yapma yükümlülüğünden muafıtır. Dolayısıyla bu hükmün ihlali sözkonusu değildir."

Ayrıca, 466 Sayılı Kanunda yer alan tazminat sisteminin işleyişini de dikkate almalıyız. Sözkonusu sistem dava dosyasındaki tazminat taleplerinin hızlı ve etkili bir biçimde belirlenmesini ve bu taleplerin esasına ilişkin ilk hukuksal değerlendirmeyi sağlamaktadır. Açık bir kamu çıkarı mülahazası bulunması durumunda sözlü duruşmanın yapılabileceği tartışılmamaktadır. Fakat, özel çıkar mülahazası mevcutsa, ulusal makamların etkinlik ve iktisadilik kavramlarını göz önünde bulundurmaları gerektiği anlaşılabilir bir durumdur. Sistemik olarak duruşma yapılması işbu davadaki gibi bir yasal tazminatın hızlı bir biçimde belirlenmesi önünde engel teşkil edecek ve sonuç olarak da Sözleşme'nin 6/1 hükmü uyarınca "makul süre" gerekliliğine uyulmasını engelleyecektir (bkz. 24 Haziran 1993 tarihli Schuler-Zraggen – İsviçre kararı, Series A no.263, s.19-20, § 58).

Bu sebeplerden ötürü, başvuranın davasında sözlü duruşma yapılmadığı için Sözleşmenin 6/1 hükmünün ihlal edildiği sonucuna varılmaması gerektiğini düşünüyoruz.